

TISZTELT LÁTOGATÓ!

Szolnok vasútállomás utascarnokában díjmentesen megtekinthető a Szolnoki Vasúti Almárium című állandó vasúttörténeti kiállítás.

A tárlat a vasút magyarországi történetének és szakmai területeinek egy-egy általam fontosnak vélt szeletébe nyújt betekintést, amely öt egységből alkot egészet:

- Távírda,
- Forgalmi iroda,
- Személypénztár,
- Utasellátás,
- Oktatás.

Aktív és elhivatott vasutasként gyűjtöttem az elmúlt 20 évben vasúti relikviákat, amely eredményeként lehetővé vált egy-egy vasútszakmai terület adott korszakra jellemző bemutatása az eszközök tematikus, rendszerezett felsorakoztatásával.

Kérem olvassa el az egyes tárlatokhoz tartozó külön ismertetőt, amely által a látott kultikus és múltidéző tárgyak, eszközök beazonosíthatóak, így az adott szakmai „műhely” megleivenített belső életébe még jobban bele tudja magát képzelni.

Az Almárium (a szó jelentésének megfelelően) az üvegportálon kívülről tekinthető meg. Korlátozott alkalommal, legfeljebb 10 fős szervezett csoportok részére lehetőség van az Almárium belső megtekintésére is, a tervezett látogatás előtt legkésőbb 14 nappal korábbi egyeztetés alapján az info@vasutialmarium.hu email címen.

Kérem tekintse meg a vasútállomás utascarnokában a vasúttörténeti kiállítást!

Bízom abban, hogy az Almáriumban látható tárlat elnyerte tetszését és ezzel a vasút, valamint a történetileg azzal szorosan együtt fejlődő Szolnok város jó hírét viszi Hazánkban és külföldön egyaránt.

Kellemes időtöltést kívánva,
Üdvözlettel:

Kondor Balázs

Vasúttörténeti magánygyűjtő

TÁVIRDA

Évtizedekkel ezelőtt, amikor még nem a jelenlegi információ alapú társadalmi keretek között éltünk, jóval fejletlenebb és lassabb módon, ugyanakkor strukturáltabban zajlott az információáramlás.

A vasúti közlekedésben annak időbeli folyamatossága miatt mindig központi jelentősége volt az információnak. A „Szó elszáll, az írás megmarad” régi, de nagyon igaz fordulatra alapozva a vasúti közlekedésben az írásos információ-továbbítás különösen a vonatforgalom-szabályozás területén már a vasút magyarországi indulásakor is meghatározó volt. Így a vasút saját belső távíró hálózatot épített ki, amelyen az információk sokasodásával az 1960-70-es években már nem csak a forgalomszabályozással összefüggő információk továbbítása és feldolgozása történt.

A megleivenített távírdahivatal a '70-80-as évek bútorzatával van berendezve, ahol egy T100-as típusú Csehszlovák távgépíró berendezés látható. A készüléken egyidejűleg öt másik állomás részére tudott a távírárs táviratot – korabeli elnevezéssel sürgönyt – továbbítani, vagy táviratot fogadni. A falon és a távgépíró berendezés mellett látható sárga színű keskeny szalag az adatrögzítés kelléke volt. Az asztalon elhelyezett nagyméretű, magyar gyártmányú kulcsos telefonkészülékkel 12 külön telefonvonalon keresztül volt közvetlen kapcsolat biztosítva a távírda és a hozzá rendelt állomások között. Ezzel a technikai megoldással a hívó fél közvetlenül tudta jelezni a hívott félnek az érkekezési szándékát, mert a közvetlen telefonvonal eleve nem lehetett foglalt. A korabeli irodai hangulatot erősíti az Optima típusú írógép és az első magyar elektromos kávéfőző: az Unipress.

FORGALMI IRODA

A forgalmi iroda a vasút létrehozásától kezdődően mindig az adott állomás és a szomszédos állomások közötti forgalomszabályozásának központi bázisa volt és napjainkban is az. Berendezése, műszaki arzenálja az idők

során változhat, sőt a technika fejlődésével változnia kell, de funkcionalitása állandó.

A kiállítás forgalmi irodai szekciója az 1950-60-as évek forgalmi irodai életét mutatja be, bútorzatán,

biztosítóberendezésén és használati tárgyain, eszközein keresztül. A kiállítás középpontjában látható, 1937-ben gyártott SIEMENS-HALSKE (SH) elektromechanikus biztosítóberendezés a magyarországi vasúthálózaton alkalmazott ilyen típusú műszaki megoldás egyik gyöngyszeme. A biztosítóberendezés mellett bal oldalon láthatóak a járművek mozgását megakadályozó korabeli rögzítőszaruk és a kőolajüzemű kézi jelzőlámpák, amelyek éppúgy évtizedekig használatban voltak jelzésadás céljára, mint a ruhafogas mellett látható, alakjelzőkhöz tartozó méretes olajlámpa. A helyiség bal oldalán a falon a kulcsszekrényben váltózárlatkulcsok, míg közvetlenül az ajtó mellett lévő kulcsszekrény tetején durrantyúk vannak elhelyezve, amelyek a mozdonyvezetők részére történő veszélyjelzést szolgálták az arra történő ráhaladás során bekövetkező „mini robbanás” hang- és füsthatásával. Az iroda jobb oldalán a két Világháború közötti időszakban gyártott redőnyös forgalmi irodai irattároló szekrény, a tetején az 1911-ben gyártott Royal típusú írógép foglal helyet. A forgalmi szolgálattelvő asztala melletti telefonállványon egy 1935-ben hazánkban gyártott, jelenleg is működő CB35 típusú telefonkészülék üzemel (hívószáma: +36-1-512-1567). Az iroda falán látható a korabeli gazdasági struktúra részét képező munkaverseny forgalmi irodai táblája, amely mementóként szimbolizálja a megleivenített korszakot.

SZEMÉLYPÉNZTÁR

Az utasokkal történő kapcsolattartás első és egyben legfontosabb intézménye a vasúti személypénztár, vagy korabeli szóhasználat: a vasúti jegypénztár.

A személypénztári kiállító helyiség az 1930-40-es évek kisállomási jegypénztárának belső életterét mutatja be, a szolgálattelátáshoz szükséges korabeli használati tárgyakkal. A helyiségbe betekintve jobb oldalon a Magyar Királyi Államvasutak által 1896-ban készíttetett kiszolgáló ablak látható, amely az állagmegóvásnak köszönhetően a kiállításához méltó módon képviseli a korabeli utaskiszolgálás

enteriőrjét. A pénztárlak belső pultján az 1930-40-es években használt vasbélgyezők és a Magyar Királyi Telefongyár CB24 típusú, 1924-ben gyártott telefonkészüléke idézi a múltat. A kiállító tér középpontjában, a pénztári kiszolgáló ablaktól balra van elhelyezve az 1937-ben készített sárga színű, fiókos és dupla ajtós fa pénztárszekrény. Ennek tetején látható az öntöttvas kéregjegy tartó (vasúti

szakzsargonban: terniol), amely az 50 km-nél nagyobb távolságra jogosító, vastag kartonra nyomott vasúti menetjegyek (úgynevezett kéregjegyek) kilométer övezetenkénti és kedvezményenkénti biztonságos, ugyanakkor praktikus tárolására szolgált. A terniol előtt, a pénztárszekrény jobb oldalán az 1928-ban kiadott, bordós színű Magyar Királyi Államvasutak Személydíjszábsí kilométermutatója, mögötte egy 1926-ban gyártott mechanikus számológép van kiállítva. A szekrény bal oldalán az 50 km alatti vasúti menetjegyek (bárcajegyek) kezelését elősegítő bárcajegy tároló látható. A helyiség bal oldalán a fali fogason 1921-ből származó forgalmi tisztí zubbony és sapka van, míg a fogas mellett egy 1925-ben nyomtatott hivatalos vasúti közlöny előoldala idézi a dicső múltat.

UTASELLÁTÁS

Az utasellátás az utazással egyidős múltra tekint vissza. A Magyar Államvasutak mindig kiemelkedő figyelmet szentelt az utazóközönség teljes körű kiszolgálására, amely keretében több mint hét évtizeddel ezelőtt, 1948-ban létrehozásra került az Utasellátó Vállalat.

A tárlat Utasellátó egysége az 1980-90-es éveket meg elevenítő berendezési tárgyakkal biztosan sok látogatóban emlékeket idéz fel. Az asztalokon a '80-as évek közepétől használatos eszközök sorakoznak, amelyek között a négy személyes asztalokon megtalálható az illusztris vendégeknek történt tálaláshoz alkalmazott Herendi étkezőeszköz, mint a kétszemélyes kisasztalokon a szélesebb körben használt Zsolnay és a valamennyi

Utasellátó egységben anno leltárban lévő Alföldi porcelán étkezőeszközök darabjai. Az asztalok mellett látható Utasellátó plakátok a vállalat szolgáltatásait és 1964-ben a 15 éves, majd 1979-ben a 30 éves működés emlékét őrzik. A korabeli „Utas bisztró” kiszolgálásának hangulatát idézi a pulton lévő, 1982-ből származó Omnia karos kávéfőző gép és kávédaráló vagy a mellette helyet foglaló, 1974-ben az Irodagép és Finommechanikai Vállalat által fémjelzett elektromechanikus pénztárgép, valamint nem utolsósorban az 1972-es gyári címkével ellátott, jelenleg is működő LEHEL hűtőszekrény. A látogató a kiszolgáló pult mögé is betekinthe, ahol többek között söröshordó bújik meg, a hatvanas-hetvenes években használt sörpisztollyal. Szintén a pult alatt sorakoznak a korszak üdítő üvegei, mint például „Márka”, „Traubisoda”, „ET-ÜD”, de a hagyományos farszesz szódás üvegek is ott foglalnak helyet. A többfázisú horganyzott mosogatók felett lévő polcon a '80-as években használt fröccsös és üdítő poharak mellett az örök kedvencek: a Csokioló, Úttörő, Útravaló és Utaskocka mementói is láthatóak.

OKTATÁS

A vasúti közlekedés jellegéből adódóan az elsőszámú és legfontosabb követelmény a biztonság, amely egyik pillére a humánerőforrás képzése, oktatása és vizsgáztatása.

A kiállítás oktatási blokkja a vasút motorjaként funkcionáló forgalmi szolgáltatók képzésének és oktatásának helyet adó oktatótermet mutatja be az ezredforduló előtti kettő évtized használati tárgyainak, oktatási eszközeinek és dokumentumainak felsorakoztatásával.

A jelzési ismeretek készség szintű elsajátításához alkalmazott vizuális modellek mellett láthatóak az iskolai asztalokon az elméleti oktatáshoz használatos vasúti tankönyvek, MÁV Szakjegyzetek és gyakorló nyomtatványok, valamint a vasúti utazási okmányokat bemutató MÁV Jegyminta gyűjtemény vaskos kötete is. Az oktatást szolgálta a vasúti közlekedést szabályozó váltó- és fényjelzők egy-egy példánya, továbbá a vasúti kereskedelmi folyamatokat évtizedeken át támogató MAEF vasúti jegynyomató gép és a Szállításiirányítási Információs Rendszer (SZIR) kiállított Tandem PC terminálja. Az oktatóterem bejáratí ajtajánál látható a mozdonyok sebességmérő berendezése és vezetőállás ismétlőjelzője is.

SZOLNOKI VASÚTI ALMÁRIUM® ÁLLANDÓ VASÚTTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS

FOLYAMATOSAN MEGTEKINTHETŐ TEMATIKUS VASÚTTÖRTÉNETI TÁRLAT:

H-5000 Szolnok, Jubileum tér 1-3. Vasútállomás Utascarnokában

www.vasutialmarium.hu
facebook.com/vasutialmarium